

медичну помилку є відсутністю визначеного переліку наслідків, що можуть бути визначені як істотна шкода здоров'ю.

При цьому варто наголосити, що медичні працівники не є суб'єктами кримінальної відповідальності за вчинення злочинів, передбачених ст.ст. 364, 364⁻¹, 365, 365⁻², 367 КК України, а тому положення чинного кримінально-правового законодавства у сфері службової діяльності, не може бути застосовані, що є спірним і не забезпечує належного рівня ефективності надання медичних послуг.

Бібліографічні посилання:

1. Лисюткин А. Б. Вопросы методологии исследования категории «ошибка» в правоведении. Саратов, 2001.
2. Беликов Е. Ятрогения : как ее квалифицировать? // Медицинская газета. 1998. 24 июня.
3. Савченко В.О. Лікарська помилка : історико-правовий аспект // Вісник Хар. нац. ун-ту ім. В.Н Каразіна. – 2009. – №879. Серія : Медицина. – Вип. 18. – С. 101-106.
4. Халус Х. Д. Юридична природа медичної помилки / Форум права. 2016. №1. С. 241-247.
5. Сергеев Ю. Ошибка или преступление ? // Медицинская газета. 1994. 20 апреля.
6. Судебная медицина. Учеб. для вузов. М., 1996.
7. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19

Літвінов Валерій Іванович,

викладач кафедри кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Поняття «оперативно-розшукова інформація» відноситься до фундаментальних категорій оперативно-розшукової діяльності (ОРД). Разом з тим, ні в Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» [1], ні у відомчих правових актах не подається його нормативне визначення, що на практиці призводить до певних труднощів при отриманні, оцінці, обробці та використанні цієї інформації. У теорії ОРД, криміналістиці та кримінальному процесі проблема визначення поняття оперативно-розшукової інформації була предметом дослідження у працях багатьох вчених, проте на сьогоднішній день поняття оперативно-розшукової інформації продовжує носити дискусійний характер. У статті 13 Закону України «Про інформацію» [2] інформація визначається як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді». Стаття 17 цього Закону визначає «правову інформацію» як будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо. Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань. Різновидом соціальної правової інформації є оперативно-розшукова інформація. ОРД як і досудове розслідування злочинів є процес пізнання та має інформаційну природу і в основному збігається з інформаційною діяльністю. Цей процес цілеспрямований і вибірковий. Для досягнення конкретної мети ОРД у кожний момент потрібна певна, необхідна й достатня сукупність відомостей і знань, що відповідають певним вимогам саме на даний час для прийняття конкретного рішення. Оперативно-розшукова інформація як самостійне поняття вживається в спеціальній літературі й у відомчих нормативних актах. У сучасній теорії ОРД під терміном «інформація» розуміють «дані», «відомості», «факти», «події», «обставини», «фактичні дані». Не всі із зазначених термінів, не є синонімами. Кожний з них має своє етимологічне (етимологія – розділ мовознавства, що вивчає походження слів) [3, с. 261] й правове значення. У наукових джерелах з ОРД, криміналістики й кримінального процесу налічується понад десяток визначень поняття оперативно-розшукової інформації. Слово «інформація» охоплює в

найзагальнішому вигляді сприйнятті людиною відомості про яку-небудь дію, чиюсь діяльність, навколишній світ і процеси, що протікають у ньому, повідомлення про щось. Відомості можуть існувати в будь-якій формі й вигляді на будь-яких носіях (у тому числі листування, книжки, помітки ілюстрації (картини, діаграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб і будь-які інші публічні оголошення чи документальні відомості.

Аналізуючи оперативно-розшукову інформацію в гносеологічному (гносеологія – вчення про сутність і закономірність пізнання; теорія пізнання) [3, с.175], вчені дійшли висновку, що вона містить практично необмежену кількість різновидів фактів, явищ, подій, характеристик. Такий її стан пояснюється не лише тим, що злочини можуть вчинятися в багатьох сферах громадського життя на ґрунті як випадкових, так і тих, що виникли закономірно відносин і характеризуватися різноманітними мотивів. Зміст оперативно-розшукової інформації відрізняється широким розмаїттям відомостей, що належать також до характеристики оперативної обстановки, основних сил, засобів і методів оперативної діяльності, оцінки результатів їх використання. За українським кримінально-процесуальним законодавством ніхто не може зазнавати втручання у приватне спілкування без ухвали слідчого судді ст.258 кримінально-процесуального кодексу України [7] установлює загальні положення про втручання у приватне спілкування [8, с.374; 9, с.79].

Оперативно-розшукова інформація є специфічною за метою одержання (боротьба зі злочинністю), методами одержання й режимом використання, які забезпечують конспірацію, належну зашифровку джерел, можливість перевірки повідомлених відомостей та їх застосування тільки заінтересованими оперативними співробітниками й слідчими апаратами. Поняття і сутність оперативно-розшукової інформації у наукових джерелах органів державної безпеки (як приклад) розкриваються через визначення таких термінів, як «оперативна», «оперативно-технічна», «контррозвідувальна», «агентурна» інформація, або просто «сигнал». Під сигналом розуміється той чи інший фізичний процес, що несе інформацію про подію, явище, об'єкт, тобто модель події. Сигнал є результатом взаємодії не менш як двох структур, процесів, наприклад, середовища й людини, об'єкта й суб'єкта. Основна якість сигналу полягає в тому, що він перебуває у відносинах відповідності з цією подією, фактом. Взаємна відповідність сигналу й події існує у певних межах, оскільки сигнал відбиває лише частину, окремі сторони події. Сигнал існує об'єктивно, незалежно від тієї події, якою він викликаний. Зміст сигналу утворює інформація про подію, об'єкт. Формою сигналу є спосіб, вид існування інформації (електромагнітні хвилі, зміна предмета тощо) [4, с.150-157].

Оперативно-розшукова інформація визначається як дані, отримані в ході оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності чи за їх підсумком, тобто через вказівку на спосіб її отримання. У криміналістичній і процесуальній літературі оперативно-розшукова інформація в гносеологічному аспекті досліджується з точки зору її значення для інтересів кримінального судочинства, чим обумовлюється визначення її поняття та розкриття сутності. Деякі вчені зазначають, що оперативно-розшукова інформація – це відомості про факти, відшукування, фіксація і вилучення яких здійснюється поза процесуальними засобами. Окремі правники під оперативно-розшуковою інформацією розуміють відомості про обставини, які підлягають доказуванню, отримані оперативними підрозділами за допомогою оперативно-розшукових, переважно негласних, сил, засобів і методів. Вказується, що оперативна інформація значною мірою допомагає слідчому обрати напрямок розслідування, намітити той чи інший комплекс слідчих, розшукових дій, конкретизувати завдання, які стоять перед оперативними підрозділами, і прийняття рішення щодо доцільності проведення кримінально-процесуальних дій і агентурно-оперативних заходів на кожному етапі розслідування.

Таке визначення не повною мірою відображає її сутність, оскільки оперативно-розшукова інформація отримується в оперативно-розшуковому процесі, що є сукупністю послідовно здійснюваних оперативно-розшукових дій та юридичних актів, які постановляють визначені законом та нормативно-правовими актами суб'єкти ОРД [5, с. 65-67; 6, с 151-152].

Інформаційне забезпечення являє собою важливу ланку всієї оперативно-розшукової діяльності. Саме воно сприяє виявленню в умовах конкретного місця і часу безпосередніх об'єктів оперативно-розшукової діяльності, визначенню реальної потреби та змістовного спрямування оперативно-розшукового впливу на них, прогнозуванню результатів даного впливу, вибору відповідних заходів, засобів, форм та методів діяльності. Тому інформаційним забезпеченням оперативно-розшукової діяльності можна вважати своєчасне і належне використання в ній оперативно-розшукової інформації, що є специфічною за метою та методами одержання, за

режимом використання, який забезпечує конспірацію, надійну зашифровку її джерел, можливість її перевірки і застосування її лише зацікавленими працівниками.

Інформація забезпечує проведення оперативно-розшукової діяльності за умови, якщо вона відповідає певним вимогам законодавства.[10, с.164].

Бібліографічні посилання:

1. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 №2135-ХІІ (зі змінами та доповненнями) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2135-12>
2. Закон України «Про інформацію» від 2.10.1992 №2657-ХІІ(зі змінами та доповненнями) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
3. Словник іншомовних слів / За редакцією члена-кореспондента АН УРСР Мельничука О.С. Київ-1974. с.776.
- 4.Погорецький М.А. Проблеми використання матеріалів оперативно розшукової діяльності в кримінальному процесі: Монографія. К.,2004.
5. Основы оперативно-розыскной деятельности в Украине (понятие, принципы, правовое обеспечение). Учебное пособие.- К.:Центр учебной литературы. 2007. – с. 264.
6. Антонов К.В. Проблемні питання окремих положень Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. -2007. – Спец. Випуск №1 (№ 36) «Актуальні питання протидії злочинності». – с.298-303;
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4652-VI(в редакції від 05.01.2017). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
8. Бандурка О.М. Теорія і практика оперативно-розшукової діяльності: Монографія. (Харків. Золота миля)2012 р – с. 620.
9. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Особлива частина: підручник. Академічне видання./В.М. Тертишник. – К.:Алерта, 2014.- 414 с.
10. Мінка П.Я, Мінка Т.П., Хрідочкін, А.В., Богуславський М.Г. Оперативно-розшукова діяльність. Підручник.- Дніпропетровськ: «Іновація» 2011 – с. 276.

Шеленіна Карина Григорівна,

ад'юнкт відділу організації освітньо-наукової
підготовки Харківського національного університету
внутрішніх справ

**ЩОДО МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ ЗАСУДЖЕНИМИ
В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ**

Тематичний напрям нашої доповіді стосується саме вбивств, вчинених засудженими в місцях позбавлення волі, вчинення яких передбачає типові способи підготовки, вчинення та приховування, морально – психологічні та соціально – демографічні особливості особи злочинця, слідову картину, обстановку, час та спеціальне місце скоєння кримінального правопорушення.

Працівники правоохоронних органів під час розслідування вбивств, вчинених засудженими в місцях позбавлення волі, зіштовхуються з певними труднощами. Йдеться про складність встановлення обставин вчинення кримінального правопорушення, особи злочинця, мотив, фіксування слідової картини, а також дослідження знарядь і засобів при вчиненні вбивств такого виду. Отже, процес досудового розслідування кримінальних проваджень зазначеної категорії ускладнюється у зв'язку зі специфікою сфери вчинення фактичного місця злочину.

Вагомий внесок у вивчення методики розслідування злочинів зробили Ю.П. Аленін, В.П. Бахін, А.Ф. Волобуєв, В.І. Борисова, О.Ю. Булулукова, С.І. Винокурова, М.І. Загороднікова, С.Ф. Здоровко, О.Н. Колесніченко, М.Й. Коржанського, В.М. Куца, В.Г. Лукашевича, І.Г. Маландина, В.П. Колмаков, В.О. Коновалова, М.В. Костицький, В.С. Кузьмічов, С.І. Тишкевича, В.В. Семенова, В. Ю. Шепітька, С.М. Стахівський та інших учених.

Не зважаючи на досить значний внесок зазначених науковців, які досліджували питання розслідування вбивств, на теперішній час в криміналістичній літературі фактично відсутнє